

ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

ПОСТІЙНА КОМІСІЯ РАДИ ФПУ З ПИТАНЬ РІВНОСТІ ПРАВ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ

м. Київ, майдан Незалежності, 2.

Адреса для листування: вул. Шота Руставелі, 39-41, м. Київ, 01601.

Тел. (044) 289-09-93, факс (044) 289-55-80, 289-66-07. E-mail: fpsu@fpsu.org.ua, Код ЄДРПОУ 00014479

04.05.2018 № 02-51/2

На № _____ від _____

Г *Про рішення Постійної комісії
Ради ФПУ з питань рівності
прав жінок і чоловіків*

Г **Керівникам всеукраїнських
профспілок, територіальних
профоб'єднань**

Шановні колеги!

Постійна комісія Ради ФПУ з питань рівності прав жінок і чоловіків провела засідання 28 березня 2018 року, на якому розглянула питання: про оцінку стану впровадженості Україною антидискримінаційних директив Ради ЄС 2014 – 2017; про стан виконання заключних зауважень Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок, наданих Україні в березні 2017 року; про Міжнародний жіночий день 8 березня.

На засіданні було зазначено, що незважаючи на дотримання усіх формальних вимог щодо впровадження Урядом антидискримінаційних директив, результативність їх імплементації, як зокрема свідчать статистичні показники у сфері дії директив, є низькою. Не проведено широких консультацій з соціальними партнерами, відповідні закони вносяться без попередньої гендерно-правової експертизи та антидискримінаційного аналізу і без розробки підзаконної нормативної бази.

Комісія радить організаціям профспілок сприяти через колективні договори і угоди імплементації антидискримінаційних директив, зокрема Директиви 2010/18/ЄС про імплементацію переглянутої рамкової угоди щодо батьківської відпустки, укладеної UNICE, СЕЕР і ETUC та Директиви 92/85/ЄЕС від 19 жовтня 1992 року, про вжиття заходів з покращення безпечних і здорових умов праці вагітних працівниць, працівниць, які нещодавно народили, або годують грудьми.

Також члени Комісії висловили занепокоєння щодо виконання Україною заключних зауважень Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок. Зокрема:

- продовжує зростати рівень насильства щодо жінок, та обмеження прав жінок та дівчат;
- в країні все ще відсутні ефективні заходи щодо забезпечення прав жінок похилого віку, жінок з інвалідністю, сільських жінок;
- через збройний конфлікт на Сході України додаткової уваги та

доступу до послуг потребують такі цільові групи жінок, як дружини учасників АТО, полонених, потерпілі від катувань;

- триваюча реформа охорони здоров'я загострює багато проблем для жінок, особливо в сільській місцевості;

- стійкі показники гендерної нерівності у сфері праці попри те, що в законодавство вносяться деякі зміни.

Направляємо інформацію з матеріалами засідання Комісії до відома та врахування в профспілковій роботі.

Крім цього інформуємо Вас, що Комісія звернулась до Голови Федерації профспілок України Осового Г.В. з пропозиціями:

1. Не підтримувати статті проекту Трудового кодексу України, які звужують права жінок, працівників із сімейними обов'язками, які мають дітей.

2. Виконуючи рішення 62-ї сесії Комісії ООН зі становища жінок, ініціювати в переговорах з Кабінетом Міністрів України систематичне оцінювання і врахування вартості неоплачуваної роботи по догляду за дітьми та роботи по дому при розрахунку валового внутрішнього продукту і формуванні соціально-економічної політики.

3. Запропонувати Уряду розробити і запровадити систему гендерних показників для покращення збору даних з розбивкою за ознакою статі та іншими відповідними факторами, які необхідні для адекватної оцінки впливу і ефективності політик та програм, спрямованих на забезпечення гендерної рівності та розширення здійснення жінками своїх прав людини. Щорічно публікувати узагальнену інформацію.

4. Ініціювати звернення до Верховної Ради України щодо збереження статусу вихідного і святкового дня 8 березня.

Додатки:

1. Інформація про стан виконання заключних зауважень Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок, наданих Україні в березні 2017 року.

2. Інформація про історію виникнення і святкування Міжнародного жіночого дня 8 березня.

З повагою

**Голова постійної комісії Ради ФПУ
з питань рівності прав жінок і чоловіків**

Т.Д. Ясько

Інформація про стан виконання заключних зауважень Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок, наданих Україні в березні 2017 року.

*Голова Постійної комісії Ради ФПУ
з питань рівності прав жінок і
чоловіків Ясько Т.Д.*

Понад рік наша держава виконує рекомендації, надані Комітетом ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок, за результатами звіту нашої держави перед Комітетом у рамках 4-річного циклу. Рік тому, 14 лютого 2017 року, Україна відзвітувалась перед Комітетом.

На початок березня, Україна отримала від Комітету його Заключні зауваження – рекомендації країні, які повинні бути виконані повністю, і звіт по них очікується у 2021 році.

Рекомендації передбачають низку важливих, принципових для утвердження рівності й захисту прав жінок кроків у сферах:

- прав жінок і миру;
- жінок з числа тимчасово переміщених осіб;
- дотримання прав жінок з вразливих груп.

Рекомендації настійливо вимагають серйозної роботи гілок влади, виконавчої, законодавчої та судової, з тим щоб розробити в країні необхідні підходи до недискримінації й утвердження рівності жінок і чоловіків під час реформ; цим забезпечити їхні права на медичні послуги, освіту, працю, на право брати участь у прийнятті й розробці рішень, які впливають на їхні життя, на рівні громади, області, на національному рівні, в політичному та економічному секторах.

Моніторингова група громадських організацій відслідковувала ситуацію виконання Рекомендацій протягом поточного року. Висновки до яких вона прийшла:

- продовжує зростати рівень насильства щодо жінок, та обмеження прав жінок та дівчат.
- в країні все ще відсутні ефективні заходи щодо забезпечення прав жінок похилого віку, жінок з інвалідністю, сільських жінок.
- через збройний конфлікт на Сході України додаткової уваги та доступу до послуг потребують такі цільові групи жінок, як дружини учасників АТО, полонених, потерпілі від катувань.

За цей рік ми маємо новий прийнятий Закон України від 07.12.2017 р. № 229 – VIII «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

І зараз громади багато очікують від цього Закону. Проте, не звертають увагу на те, що вже можуть самостійно впроваджувати спеціалізовані послуги для потерпілих жінок, корекції кривдників. Адже в країні йде децентралізація, і відбувається перерозподіл фінансів. Мінсоцполітики передало громадам функції зі створення відповідних послуг, але поки що громади ще не взяли ці функції на себе.

У своїх зауваженнях Комітет з ліквідації дискримінації щодо жінок зазначив, що державі необхідно забезпечити, щоб усі гілки влади в достатній мірі знали та застосовували антидискримінаційне законодавство.

За дослідженнями Моніторингової групи, зокрема що стосується судової гілки влади, критично мала кількість суддів та адвокатів знають та застосовують антидискримінаційне законодавство.

У нас є строгі вимоги від Комітету ООН – забезпечити рівність жінок з чоловіками у політичному та громадському представництві. Щодо оцінки зрушень за поточний рік в цій сфері – ми бачимо, що вибори до об'єднаних територіальних громад (ОТГ), виявили тенденцію до зменшення депутаток у сільських радах цих ОТГ. Хоча склад рад цього рівня в незалежній Україні завжди був гендерно паритетним. За результатами гендерного моніторингу на рівні сільських рад у 12 областях жінки в середньому складають 43% складу рад ОТГ. Тоді як у 2015 році відсоток жінок у сільських радах був 56 %, а у 2010 році – 51%. Тож зростання фінансових спроможностей ОТГ стають новим викликом для участі жінок у місцевій політиці, на жаль. Також аналіз участі жінок в якості кандидаток на голів та у ради ОТГ та рівень їх представництва виявив тенденцію, що жінки більш охоче балотуються до депутатського корпусу, ніж на голів рад.

Оцінюючи виконання рекомендацій Комітету ООН щодо ліквідації дискримінації жінок у галузі охорони здоров'я, треба сказати, що триваюча реформа охорони здоров'я навпаки загострює багато проблем для жінок, особливо в сільській місцевості.

Зауваження Комітету CEDAW щодо сільських жінок передбачають особливу увагу до них та низку відповідних дій. Вони все ще перебувають у занедбаному стані.

Так, жіночі організації сільських жінок за останні три роки не виграли жодного проекту; їх представниці відсутні в консультативних органах національного рівня, ні урядових, ані в донорських.

Кількість скарг на дискримінаційну рекламу, які надходять до Індустріального гендерного комітету з реклами збільшується із року в рік, і 2017 рік не виняток. Від 5 скарг, які ІГКР отримав у 2012 році, до 31 у 2017 році, та вже 17-ти, за неповні два перші місяці 2018 року. Все більше громадян усвідомлюють, що реклама не повинна принижувати гідність людини. Також серед скаржників, серед тих, хто не проходить повз дискримінаційну рекламу, спостерігається все більше молодих людей, і вони є в кожному регіоні України.

Попри те, що в законодавство вносяться деякі зміни, спрямовані на забезпечення недискримінації та гендерної рівності на ринку праці, на жаль, вони несуттєво покращують становище жінок. Показовим є те, що згідно з офіційною статистикою у 2017 році середньомісячна заробітна плата чоловіків перевищила заробітну плату жінок на 29%. Оплата праці у секторах, де зайняті переважно жінки, продовжує бути нижчою, ніж у традиційно «чоловічих».

У 2017 році скасовано майже всі обмеження для жінок щодо зайнятості, що відкриває для них більші можливості працевлаштування. Водночас є проблема із забезпеченням таких умов на робочих місцях, які не створюють ризиків для реалізації репродуктивної функції жінок. Загалом трудівниці продовжують стикатися з дискримінацією під час прийому на роботу, вони мають більші ризики втратити роботу під час скорочень.

Одними з найпоширеніших порушень залишаються незаконні звільнення працівниць, в тому числі вагітних із дітьми віком до 3-х років, що забороняється

КЗпП. Особливої уваги потребує проблема насилля щодо жінок на робочих місцях, та дорогою на роботу і додому. На жаль, поки ці питання не достатньо досліджують, а належні заходи для подолання їх не вживаються.

Протягом поточного року, за який Україна виконує рекомендації Комітету CEDAW, ситуація з трудовими правами жінок лишається складною, а урядові рішення – недостатніми. Дуже серйозною є ситуація з основним документом, що забезпечує трудові права працюючих жінок – проектом Трудового кодексу, який містить низку положень, які можуть стати підставами для нібито законних звільнень жінок і погіршити їх становище на ринку праці.

Проект Трудового кодексу може значно знизити права жінок, що виховують дітей. Так, проект ТКУ дозволяє розірвання трудового договору за ініціативою роботодавця на загальних підставах з працівниками із сімейними обов'язками, які мають дітей віком до трьох років, в окремих випадках – до шести років або дитину з інвалідністю, самотніми матерями (батьками), які мають дітей віком до 15 років.

З категорії працівників, яких заборонено залучати до роботи у нічний час виключені жінки, що мають дітей віком до трьох років (ст.55, ст. 176 чинного КЗпП).

У проекті ТКУ з часу врахування до стажу, який дає право на щорічну основну трудову відпустку виключено відпустку для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

Не використану працівниками із сімейними обов'язками в поточному календарному році відпустку виключено з переліку відпусток, які переносяться на інший період.

З переліку гарантійних виплат за час відпустки та замість невикористаної відпустки виключено грошову компенсацію за всі невикористані дні щорічних трудових відпусток, а також соціальної відпустки працівникам із сімейними обов'язками, які мають дітей або повнолітню дитину з інвалідністю з дитинства підгрупи А І групи. Це порушення норм Конвенції МОП № 103 «Про охорону материнства».

Березень 2018 року

8 березня 2018:
проти насильства, за рівноправність, гідність і справедливість!

Традиція святкування Жіночого дня бере початок 8 березня 1857 року, коли робітниці текстильної промисловості і фабрик з пошиття одягу Нью-Йорка, протестуючи проти низьких заробітків жінок і поганих умов праці, в тому числі – проти 16-годинного робочого дня, організували марш вулицями Манхеттена .

8 березня 1901 року в Чикаго пройшов перший в історії марш-протест жінок-домогосподарок – так званий «каструльний бунт». Грюкаючи відрами, тазами і каструлями, жінки вимагали поваги до себе, своєї праці, рівних політичних прав, можливості працювати на виробництві без обмежень і утисків, а також права служити в армії і поліції. Рух за емансипацію незабаром набув в США загальнонаціонального характеру.

Міжнародним цей день був проголошений на 2-ій Міжнародній соціалістичній жіночій конференції в Копенгагені в 1910 році. У 1911 році на його святкування вийшли мільйони жінок-робітниць в Австрії, Данії, Німеччині і Швейцарії. З кожним роком число країн, де проходили демонстрації, зростала.

На території нашого регіону Міжнародний жіночий день вперше був відзначений 2 березня 1913 року, коли влада Петербурга дала дозвіл провести «науковий ранок з жіночого питання», на якому засуджувалося право голосу для жінок, державне забезпечення материнства і дорожнеча життя.

23 лютого (8 березня), в Міжнародний жіночий день, на вулиці Петрограда вийшли тисячі робітниць. Вони вигукували «Хліба!» і «Геть голод!». До них приєдналися десятки тисяч страйкуючих робітників. З вимог жінок починалася Лютнева революція ...

У 1914 року 8 березня вперше відзначили в Києві. 1966-го року 8 березня стає святом і неробочим днем. У 70-80-х роках звернення до «трудящих жінок» поступово змінюється на звернення до жінок, дружин, матерів, подруг. Жінку «повертають» у сім'ю, відбувається деполітизація «жіночого свята».

У 1979 році Генеральна Асамблея ООН схвалила Конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, яку ратифікували 150 країн, серед яких і Україна.

У глобальному масштабі Міжнародний жіночий день залишається святом профспілкового і соціалістичного руху, коли на передній план виходять гасла боротьби за рівну оплату праці, захист від дискримінації та насильства, проти нестійкої зайнятості, за доступ до соціальних послуг, громадянських і політичних прав.

У центрі уваги міжнародних профспілок Європи жіноче свято у 2018 році було зосереджене на кампанії за прийняття Конвенції МОП проти гендерного насильства. Це найбільш всеохоплююче і поширене порушення прав людини. Не

існує суспільства, майнового чи соціального шару, релігійної або культурної групи, які не уражені цією практикою – про це переконливо свідчить статистика і якісні дослідження.

35% жінок в світі пережили фізичне або сексуальне насильство. При цьому від 40% до 50% жінок коли-небудь стикалися з небажаними сексуальними пропозиціями, фізичними контактами або іншими формами сексуальних домагань на роботі.

Чи залишатиметься в Україні 8 березня вихідним днем?

За редакцією Кодексу законів про працю України від 20 січня 2018 року, 8 березня – Міжнародний жіночий день, що залишається святковим і вихідним днем.

За скасування статусу вихідного дня на 8 березня виступає Інститут національної пам'яті – було розроблено проект закону «Про державні та інші свята, пам'ятні дати і скорботні дні». Наразі підготовлено нову редакцію законопроекту, за якою 8 березня переформатовується у Міжнародний день боротьби за права жінок, але втрачає статус вихідного дня.

Інститут національної пам'яті пояснює це тим, що «8 березня як масове свято та вихідний день встановлено в Україні за перших років більшовицької влади, впроваджувалося на підтримку соціально-політичного руху за права жінок. З набуттям Україною незалежності держава успадкувала їх як свято. Нині ці дні (8 березня та 2 травня) перестали відповідати першочерговому значенню, їхній зміст знівельювався».

**Підготовлено
Постійною комісією Ради ФПУ з
питань рівності прав жінок і чоловіків
березень 2018 р.**